

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVII, broj 20

18. svibnja 2017.

cijena 200 Ft

Obilježen Dan hrvatskoga tiska

Završnica državnog natjecanja

3. stranica

Zbornik o Nikoli Benčiću

8. – 9. stranica

Bez granica

14. stranica

Komentar

Bazen samo za plivače

Ministar B. blijeda lica sjedi pred računalom, promatra titranje kurzora po zaslonu, po tijelu mu protjeće znoj, i razmišlja, razmišlja. Potajno zagleda kazaljke na zidnome satu kako mu potho kradu vrijeme. U drugoj sobi djeca – mora ih biti najmanje tri, a u garaži četiri kotača plus auto, naravno – veselo kikoču, a mlađa supruga priprema obiteljski objed. Odjedanput sve mu zasmeta, nikako da sastavi svoj govor za narodnosnu priredbu. Još se ni tinta nije osušila na njegovu imenovanju, i on, novopečeni ministar već je bačen u nepoznati... u nepoznati što? Odjednom dopire do njega glas s televizije... i Katinku Hosszú tek minuta razdvaja od... pa BAZEN. I tako se rodio izričaj Karpat-ski bazen, koji se posljednjih godina sve više rabi. I tako, njegovi prstici već veselo udaraju po tipkovnici i rađa se govor, ne baš stoljeća, ali za ovu prigodu i odgovarajući. Piše... Potpora narodnostima u Mađarskoj u posljednjih šest godina porasla je s umalo 3,6 na 8,7 milijarde. Novčana pomoć mađarske vlaste autohtonim narodnostima u Mađarskoj služi interesu Mađara izvan njenih državnih granica. Trebamo biti uzorom ostalim državama, da je moguća suradnja s narodnosnim zajednicama, koja suradnja obogaćuje i matičnu domovinu. Naša su povjesna iskustva u Karpatskome bazenu zajednička gradnja ili nikakav razvitak. Hmm, svida mu se taj govor, i ovako odmah iz rukava. I nastavlja... prijateljstvo poljskoga i mađarskoga naroda povezuje stogodišnje obostrano prijateljstvo i povjerenje... ups, sad je malo postao nesigurnim, koja je narodnost u pitanju? Ili je nešto multi-kulti? No svejedno, inaćica poljsko ispravit će se... Ja sjedim, slušam, pratim... Gospone Ministre, voljela bih da većinski narod poznaće i zna povijest moga naroda, a također i plesove, i pjesme. Na našim priredbama ne trebate citirati velikane hrvatske književnosti, hvala lijepa, imamo ih i mi. Pronaći ćete njihove stihove po antologijama, časopisima i na vašem jeziku. Ili bolje rečeno, na našem zajedničkom jeziku? Zar postoji? Pojedini klimaju glavom, onda dobro – pomislih.

I kada se враćaš u Hrvatsku? Ne razumijem taj jezik, zašto ne govorite međusobno mađarski? Pa ove godine nitko nije došao na priredbu iz velike samouprave, a ni mjesto nije baš prikladno, a što ćeš? Ali o tome molim te nemoj pisati jer nam neće dati potporu. Mi ćemo to međusobno riješiti. I te potonje rečenice nisu fikcija, kao ni citirani govor(i). Eto, nekim je od nas i dobro, pojedini skaču na glavu u taj bazen. Ma ništa, ako puste i vodu u nj, možda i zaplivam.

Kristina

Glasnikov tjedan

„Sabrani smo na području koje predstavlja jedno od najtragičnijih polja u povijesti našega hrvatskoga naroda i početak velikog stradanja čak nekoliko stotina tisuća hrvatskih vojnika i civila poslije

Drugoga svjetskoga rata“, rekao je biskup Hranić služeći misu u memorijalnoj kapeli na Blajburškom polju.

Predugo, sve do početka devedesetih godina dvadesetoga stoljeća šutjelo se o Bleiburgu. A od devedesetih, nekih se godina govorilo više, nekih manje, nekih se politički klanjalo njegovim žrtvama, a nekih i ne baš toliko.

Jedno od zamršenih povjesnih tema jest Bleiburg. Povijest pišu pobjednici, to smo odavno naučili, jednako kao i činjenicu da se iz krilatice Historia est magistra vitae malo dobrog naučilo.

Na austrijsko-jugoslavenskoj granici 1945. godine i u godinama poslije na križnom putu kroz jugoslavenske prostore život su izgubile stotine tisuća ljudi od pobjedničke armije. Trag zločinu se brisao, u dubokim jamama, bez popisa žrtava u neobilježenim grobovima, kažu nam danas. Gubitnici su bježali prijateljima ili onima za koje su mislili da će im se bolje smi-

Predugo, sve do početka devedesetih godina dvadesetoga stoljeća šutjelo se o Bleiburgu.

lovati, u strahu od pobjednika. A „prijatelji“ su ih izdali. Došli su do Bleiburga, do Britanaca, a onda su izručeni u ruke pobjednika. Surovih. I vojnici i civili. Kvislinzi. Britanci su godinama o tom izručivanju šutjeli kao i Jugoslavija.

Tragedija je započela 15. svibnja 1945. godine povlačenjem Hrvatske vojske i civila prema britanskoj vojsci kod Bleiburga. Britanci su odbili prihvati predaju oružanih snaga NDH i naredili im da se predaju Jugoslavenskoj armiji.

Na spomen misi, 13. svibnja, na Blajburškom polju za sve ubijene razoružane hrvatske vojниke i civile na Bleiburgu i križnom putu, đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić poručio je da se spomen na one koji su nevino stradali nikada ne smije zaboraviti, pozvao je na istraživanje cijelovite istine o žrtvama i počiniteljima nasilja, ali i na praštajne.

Podsjetio je da se za mnoge od ubijenih hrvatskih vojnika i civila još uvijek ne zna gdje su točno bili pogubljeni i stradali, gdje su sve grobišta i jame u kojima leže njihove kosti.

Njihova je sudbina tragična i ponižavajuća, oni su žrtva totalitarnih sustava. Neravničljena povjesna istina i opterećenost prošlošću otežavaju zajedništvo i suradnju, te u novim povjesnim okolnostima postaju opasnost i za hrvatski i za srpski, a onda i za druge narode na ovim europskim prostorima.

Branka Pavić Blažetić

Poziv za dostavljanje prijedloga

Sukladno Pravilniku za dodjelu odličja Hrvatske državne samouprave, pozivamo članove i odobre Skupštine, područne hrvatske samouprave, hrvatske manjinske samouprave, hrvatske udruge, hrvatske ustanove da dostave svoje prijedloge za dodjelu odličja.

Prijedloge možete dostaviti u ovim kategorijama:

1. Za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj;
2. Za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture u Mađarskoj;
3. Za hrvatsku mladež u Mađarskoj;
4. Za istaknutu djelatnost na području hrvatskoga društveno-političkog života u Mađarskoj.

Odličje se dodjeljuje za priznanje djelatnosti osobama, kolektivu, udrugama i ustanovama koje su se svojim radom, djelatnošću posebno istaknule na polju jačanja hrvatske nacionalne svijesti, pridonjile razvoju hrvatskoga jezika i kulture, za koje se vežu istaknute osobne i kolektivne zasluge.

Jedan predlagач ima pravo predložiti samo jednoga kandidata.

Prijedlog za odličje predaje se na obrascu koji možete naći na web-stranici: www.horvatok.hu.

Prijedlog za dodjelu odličja treba stići na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave (1089 Budimpešta, Bíró L. u. 24), e-mail: hrsamouprava@chello.hu, najkasnije do 15. lipnja 2017. godine.

Završnica Državnog natjecanja osnovnoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti te hrvatskoga narodopisa

Završnica prestižnoga Državnog natjecanja osnovnoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti te hrvatskoga narodopisa (OÁTV) priređena je 24. travnja 2017., u Croaticinim prostorijama, u organizaciji Narodnosnog odgojno-pedagoškog središta Prosvjetnog ureda. Na nadmetanju u kategoriji škola s predmetnom nastavnom sudjelovao je osam učenika, u kategoriji dvojezičnih škola također osam polaznika, i tri đaka u kategoriji hrvatskoga narodopisa. Njihove su odgovore vrednovale: Mariela Marković, Timea Bockovac i Magdalena Šibalin Kühn.

Pri samome početku natjecateljima, njihovim nastavnicima i roditeljima obratio se hrvatski referent Prosvjetnog ureda Stipan Karagić. Kako reče, ovom se prilikom 24. put pripeđuje u Mađarskoj najvažnije i najprestižnije natjecanje iz narodnosnih jezika. Ove se godine iz hrvatskoga jezika i književnosti u dvije kategorije – I. polaznici škola s predmetnom nastavnom hrvatskoga jezika, II. učenici dvojezičnih škola – prijavilo 70 učenika. U prvoj kategoriji: iz Salante 4, iz Lukovišća 2, iz Šeljina 12, iz Serdahela 13 učenika. U II. kategoriji: iz Santova 2, iz Budimpešte 9, iz Pečuha 18, iz Koljnofa 10 učenika. Nakon prvoga kruga, pismenoga dijela, pravo na sudjelovanje u završnici stekli su ovi učenici – I. kategorija: Rebeka Novak i Tomislav Vinak iz Lukovišća, Zorica Kišmarci i Dorottya Rendes iz Salante, Reka Balog i Šara Frank iz Šeljina, Adel Rodek i Hana Lukač iz Serdahela. U II. kategoriji: Nataša Nagy i Nikodemus Nagy iz Santova, Maja Šindik i Flora Fowkes iz Budimpešte, Maja Škrlin, Reka Balog i Mirna Mandić iz Pečuha, Karmela Pajrić iz Koljnofa. U III. kategoriji, hrvatski narodopis, nadmetali su se: Anđelka Stazić i Reka Balog iz Pečuha te Tomica Brindza iz Koljnofa. Istaknuo je kako je novina, u odnosu na prijašnje godine, da su svima dostavljeni tematski krugovi nadmetanja, kako bi nastavnici učenike mogli malo usredotočenije pripremiti na natjecanje. Potom je naglasio da Prosvjetni ured planira organizirati susret na koji bi se pozvali članovi prosudbenog odbora, nastavnici i profesori koji pripremaju učenike na državno natjecanje te bi nazočan bio i organizator poradi usuglašavanja svega što možebitno nije jasno, i moći će se po-

Natjecatelji iz hrvatskoga narodopisa

slušati svi prijedlozi koji imaju za cilj poboljšanje cijelog tog natjecanja.

U nastavku sudionici natjecanja I. kategorije vukli su redne brojeve, potom pristupili nadmetanju, te tako redom. Njihove su odgovore vrednovale: kao predsjednica Timea Bockovac i članice Mariela Marković te Magdalena Šibalin Kühn. Nakon nadmetanja svim sudionicima čestitala je i pohvalnice za sudjelovanje uručila Timea Bockovac. Kako za Medijski centar Croatica predsjednica Bockovac reče, u prvoj kategoriji pomalo téže zahtjevima jezičnog ispita, uzima li se u obzir da djeca od petog razreda tjedno uče hrvatski jezik po četiri-pet, možda šest puta, možda je i realno za očekivati da učenici u sedmom ili osmom razredu znaju tečno govoriti o sebi, o svome slobodnom vremenu, o pojedinim sadržajima kojima se oni bave, odnosno da mogu rješiti neku praktičnu situaciju, primjerice: naručiti kitu cvijeća za Majčin dan, kupiti kartu i slično; kao što i po izboru mogu govoriti o nekoj slici. Glede druge kategorije izjavila je da su natjecatelji imali tematske jedinice iz gramatike i književnosti, ali nisu se nudile opširne teme, naprimjer govor nam o hrvatskoj lirici, nego u sklopu te tematske jedinice odrediti ili razdoblje ili složiti komentar na temelju kojeg se mogao razviti razgovor; odnosno iz jezika se pokušalo približiti učeniku neka tema što se tiče komunikacije, nekih odnosa prema glasilima, medijima, društvenim mrežama, o utjecaju svih tih glasila na pravopis, i tako slično. Pohvalno je govorila o projektnim temama kategorije hrvatski narodopis, kako su članovi prosudbenoga odbora bili oduševljeni zalaganjem i izvedbom učenika. U ovoj su kategoriji bila još dva dodatna pitanja vezana za kulturu i književnost Hrvata u Mađarskoj.

O rezultatima nadmetanja bit će obaviješteni ravnatelji škola sudionika nadmetanja. Čestitamo svim natjecateljima i njihovim nastavnicima koji su ih pripremili na nadmetanje.

Kristina Goher

Natjecatelji prve kategorije

Natjecatelji druge kategorije

Dan hrvatskoga tiska

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, pod glavnim pokroviteljstvom Zvonka Milasa, državnog tajnika Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Miklósa Soltészta, državnog tajnika Ministarstva ljudskih resursa, i Ivana Gugana, predsjednika Hrvatske državne samouprave, u Croaticinoj priredbenoj dvorani 4. svibnja, u nazočnosti tridesetak gostiju održana je svečana akademija i proslava Dana hrvatskoga tiska.

Miklós Soltész

Milan Bošnjak

Ivan Gugan

Dan hrvatskoga tiska slavi se 2. svibnja. Naime, 2. svibnja izašao je prvi broj Hrvatskoga glasnika, prvoga samostalnog tjednika Hrvata u Mađarskoj na hrvatskom jeziku i pismu. Dan hrvatskoga tiska utemeljen je odlukom HDS-ove Skupštine na sjednici 21. svibnja 2016. godine, temeljem prijedloga što ga je HDS-ovoj Skupštini i nadležnom Odboru dostavila glavna i odgovorna urednica Medijskog centra Croatica Branka Pavić Blažetin. Između ostaloga ona je predložila neka se 2. svibnja proglaši Danom hrvatskoga tiska u Mađarskoj, neka se oko njega usredotoče sadržaji i programi koji će opominjati na važnost hrvatskoga tiska među Hrvatima u Mađarskoj, u svim sferama njihova života.

Na obilježavanju, među inima, bili su: državni tajnik Ministarstva ljudskih resursa Miklós Soltész, savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu pri Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske Milan Bošnjak, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Gordan Grlić Radman, parlamentarni zastupnik Matija Firtl, glasnogovornik hrvatske narodnosti u Mađarskome parlamentu Mišo Hepp te glasnogovornici drugih narodnosti, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, ravnatelj Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin, predsjednik udruge Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, rav-

natelj Croatice Čaba Horvath, glavna i odgovorna urednica Medijskoga centra Croatica Branka Pavić Blažetin i drugi uzvanici, a voditelj priredbe bio je novinar Medijskoga centra Croatica Stipan Balatinac. Državni tajnik Miklós Soltész u svome prigodnom govoru reče kako mu je draga da se 25. godišnjica i Dan hrvatskoga tiska slavi u tako lijepoj sredini. Naglasio je da mađarska već umalo sedam godina smatra važnim skrb o domaćim narodnostima u Mađarskoj. Govorio je o finansijskoj potpori tim zajednicama, koja se s jedne strane može zahvaliti i narodnosnim glasno-govornicima u Mađarskome parlamentu, a jednak tako i predsjednicima državnih narodnosnih samouprava. Istaknuo je da se u proteklom razdoblju udvostručila medijska potpora narodnostima, s 900 milijuna (2010.) na 1,8 milijarde forinta. Govorio je o tome da danas postoje takve medijske struje koje žele podijeliti narode, te smatra da narodi, i u ovom slučaju misli na susjednu Hrvatsku, jedino sloganom mogu opstatи u srednjoj Europi. Naglasio je dobrosusjedske odnose s Hrvatskom i pri kraju je s publikom podijelio radosnu vijest: sukladno preporuci Međuvladina mješovitog odbora za provedbu sporazuma između Hrvatske i Mađarske o zaštiti prava manjina za ostvarenje pečuške Hrvatske kuće dodijeljen je iznos od 67,8 milijuna forinta. Potom se nazočnima obratio savjetnik Milan Bošnjak, koji među inima reče: „Veseli nas što postoji ta otvore-

nost za nove medije, što se razvija internet-ska televizija, što postoje izvrsne mrežne stranice, ali nas jednakako tako veseli da su ostali i tiskani mediji, koji imaju iznimnu važnost i u informiranju, i u njegovovanju jezika, i u povezivanju Hrvata u Mađarskoj s Republikom Hrvatskom. (...) U nastojanjima da se što više pojača intenzitet prisutnosti Hrvata u mađarskome javnom prostoru, kao i u hrvatskome javnom prostoru, jedno glasilo poput Hrvatskoga glasnika ima iznimno veliku ulogu. Stoga je doista za svaku povalu četvrtstoljetno djelovanje Hrvatskoga glasnika, koji je kvalitetnim, sadržajnim tekstovima uspio u svojim zadaćama.“ Predsjednik Ivan Gugan reče da će se ovom prigodom prisjetiti intelektualaca koji su desetljećima širili hrvatsku riječ od Gradišća do Bačke, ovjekovječili događaje svakodnevnog života hrvatske zajednice, predstavili hrvatske ljude, pružali im podršku i bili uvijek u žarištu događanja. Istaknuo je da suradnici Medijskoga centra Croatica nisu samo novinari, izvjestitelji, oni su djelatni članovi zajednice, žive svoje hrvatstvo te svojim radom bitno utječu na život Hrvata u Mađarskoj. „Kada se prisjetim velikana hrvatskoga novinarstva u Mađarskoj, od braće Filaković, Marka Markovića, Marka Dekića ili Đure Frankovića do današnjih kolega, svi su oni više desetljeća proveli u Narodnim novinama, Hrvatskome glasniku, na radu ili televiziji, što samo potvrđuje da su voljeli i vole svoj poziv, jer se u njemu bez ljubavi, odanosti i poštjenja i ne

bi mogli ovako dugo zadržati – naglasio je predsjednik Gugan. Pri kraju prvoga dijela proslave publici se obratio Croaticin ravnatelj Čaba Horvath, rekao je da je Croatica ustanova Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj. Od 2000. godine izdavačka kuća Croatica tiska tjednik Hrvata u Mađarskoj, Hrvatski glasnik, a tod 2005. također u ovoj usta-

Potom su uslijedila predavanja. Predstojnik Glavnog narodnosnog odjela Ministarstva ljudskih resursa Richárd Tircsi govorio je o manjinskom tisku i samobitnosti, a glavna i odgovorna urednica Medijskoga centra Croatica Branka Pavić Blažetin o medijskome prostoru u održavanju Hrvatske državne samouprave. Predstojnik Tircsi među inima reče da su

đer i o tiskanim medijima narodnosti u Mađarskoj.

Po mišljenju glavne i odgovorne urednice MCC-a Branke Pavić Blažetin, glavne su zadaće Medijskog centra Croatica zadovoljavanje potreba Hrvata u Mađarskoj za svestranim informiranjem na hrvatskom jeziku (politički, društveni, kulturni, vjerski, poučni itd. sadržaji), čuvanje i ši-

Čaba Horvath

Richárd Tircsi

Branka Pavić Blažetin

novi pokrenut je i Radio Croatica. I od ove se godine predviđa pokretanje i internetske televizije, pojedini su prilozi već dostupni na internetu, no budući da nisu osigurana potrebna finansijska sredstva za rad televizije, nije zajamčeno njegovo neprekidno djelovanje. Kao krilatku ustanove istaknuo je da je bitno znati kojoj se publici obraćamo, koje su njezine želje i potrebe. Sve te želje i potrebe ispuniti na najbolji mogući način – zanimljivim tekstovima, fotografijama. Premda sve to izgleda jednostavno, krije se tamo velik trud novinara, grafičara i urednika. No taj trud mora biti sustavan jer stav "mi smo najbolji i nitko nam ništa ne može" vrlo brzo može rezultirati pretvaranjem novina u dosadu i gubitkom čitatelja.

se državne potpore u proteklome razdoblju osjetno povećale, otprije šest godina 36 na 8,7 milijarde. Naglasio je da medijski prostor manjina na njihovome narodnosnom jeziku jedna je od glavnih spona dane zajednice. Također je govorio i o zakonskoj pozadini narodnosnih glasila, prema čemu u svim onim naseljima gdje se na zadnjem popisu pučanstva pripadnikom dane zajednice registriralo deset posto pučanstva toga sela, te u naselju ima narodnosne samouprave ili narodnosne udruge, na njihovu zamolbu mjesna medijska služba, financirana od mjesne samouprave, omogućuje prostor za narodnosti u seoskim medijima. Govorio je i o elektroničkim medijima na narodnosnom jeziku u okviru MTVA, tako-

renje hrvatskog pisma i govora u svim društvenim segmentima, čuvanje i njegovanje sveukupnoga hrvatskog kulturnog nasljeđa, jačanje nacionalne svijesti, populariziranje hrvatskoga jezika, hrvatske povijesti, kulture i nacionalne baštine, prinosi iz svih hrvatskih regija, naselja u Mađarskoj, svih područja života Hrvata u Mađarskoj, unapređivanje i razvijanje medijskoga prostora, kroz različite oblike medija – tiskane i elektroničke (novine, radio i mrežne stranice, audiovizualne zapise), objektivno, nepristrano i svestrano informiranje. Kratko je predstavila i medijske platforme Medijskog centra Croatica koje se financiraju iz državnoga proračuna Mađarske kroz proračunsku stavku za djelovanje Hrvatske državne samouprave, Ureda i medija. U 2017. godini ta je stavka iznosila 181,6 milijuna forinta. Iz te stavke HDS-ova je Skupština na sjednici od 28. siječnja odlučila da će za izdavanje Hrvatskoga glasnika u 2017. godini izdvojiti 43,452 milijuna forinta, za djelovanje Radija Croatice 11 milijuna i prvi put za djelovanje Internetskog TV-a 1,584 milijuna forinta. Od pretplate Hrvatskoga glasnika ostvaruje se godišnji prihod do pet milijuna forinta.

Druženje i razgovori nastavljeni su na domjenku u Croaticinoj klupskoj prostoriji, a Dan hrvatskoga tiska završen je koncertom Tamburaškoga sastava Koprive.

Publika

Kristina Goher

Kaćmar

Natjecanje u lijepom čitanju

Kaćmari su 4. svibnja na regionalnom natjecanju u lijepom čitanju ugostili aljmaške učenike u pratinji učiteljice Valerije Petrekanić Koszó. U nižim razredima 1. mjesto osvojila je Kalinka Erb (3. r.), 2. Levente Bešir (3. r.) i 3. Viktorija Szóke (4. r.). U kategoriji viših razreda 1. mjesto osvojila je Franciška Zorić (8. r.), 2. Dorina Jakab (7. r.) – Aljmaš, 3. Boglarka Malešević (7. r.) – Aljmaš, Diana Krekić (8. r.). Najboljima su dodijeljene spomenice, knjige i kemijske olovke koje im je darovala kaćmarska Hrvatska samouprava.

Kaćmarski učenici u Aljmašu

Kaćmarski učenici pod vodstvom učiteljice Anice Matoš 4. travnja sudjelovali su na natjecanju u poznavanju hrvatskoga jezika koje je priređeno u aljmaškoj Gimnaziji „János Hunyadi“. Na natjecanju, uz aljmaške gimnazjalce, sudjelovali su i učenici iz vojvođanskog Bajmoka. Tom je prigodom 1. mjesto osvojila Dijana Krekić, 2. Franciška Zorić, a 3. Sándor Szóke, svi učenici 8. razreda.

Županijski malonogometni turnir u Baćinu

Na proglašenju rezultata i dodjeli pehara

Hrvatska samouprava sela Baćina po drugi put je organizirala Županijski hrvatski malonogometni turnir koji je priređen 25. ožujka u mjesnoj športskoj dvorani. Nakon okupljanja u gostonici „Vinograd“, nadmetale su se malonogometne momčadi Baje, Dušnoka i domaćeg Baćina. Prvo mjesto osvojila je bajska momčad, drugo dušnočka, a treća je bila baćinska momčad. Po završetku turnira, u „Vinogradu“ upriličeno je svečano proglašenje rezultata i dodjela pehara. Osim toga za najboljeg igrača izabran je Ferenc Gubányi (Baćino), za najboljeg vratara Ferenc Pócsi (Baja), a za najučinkovitijega strijelca Jozo Jagica (Dušnok). Prema tome Bačku će na Državnom hrvatskom malonogometnom turniru predstavljati bajska momčad.

KAĆMAR

Seoska i Hrvatska samouprava su organiziraju već redoviti Bunjevački dan, koji će se održati 3. lipnja. U parku iza „selske kuće“, s početkom u 17 sati priređuje se prigodni kulturni program u kojem će nastupiti djeca kaćmarskog vrtića, hrvatska plesna skupina osnovne škole, KUD „Ivan Goran Kovačić“ iz Velike (priateljskog naselja u Hrvatskoj), čikerijski KUD „Rokoko“ i Pjevački zbor kaćmarske Hrvatske samouprave. Od 20 sati priređuje se bal, a za dobro raspoloženje pobrinut će se dušnočki Orkestar „Zabavna industrija“.

SANTOVO

U povodu obilježavanja stogodišnjice Prvoga svjetskog rata, 22. svibnja u santovačkom domu kulture, s početkom u 17 sati otvara se izložba u spomen santovačkim junacima Prvoga svjetskog rata koji su poginuli između 1914. i 1918. na raznim bojištima. Izložbu će otvoriti povjesničar Gergely Bödök. Slijedi kazališna predstava s naslovom „Opalo je lišće“ (Lehullottak a falevelek). Priredbu je s izložbom idejno osmislio seoski zastupnik Gabor Varga, a ostvarit će se s potporom Spomen-odbora za obilježavanje stogodišnjice Prvoga svjetskog rata 1914. – 1918. Uz onodobne fotografije, dokumente i predmete, izložit će se i popis imena 107 Santovaca koji su poginuli u Prvome svjetskom ratu. U pripremi je i spomen-ploča koja će – u okviru Dana Santovaca, u kolovozu ove godine – biti postavljena u seoskom parku Slobode i znanosti.

Regionalno natjecanje vinogradara i vinara

Semeljski načelnik Józsi Ferenc Kumli pozdravio je i državnog tajnika Pétera Hoppála.

Semeljska Seoska i Hrvatska samouprava te Hrvatski klub Augusta Šenoe organizirali su Regionalno natjecanje vinogradara i vinara rezultate kojega uza svečano proglašenje pobjednika upriličili su 7. travnja u mjesnom domu kulture. Nakon proglašenja rezultata slijedila je večera uz glazbu orkestra „Ivo Grišnik i prijatelji“. Okupilo se mnoštvo vinogradara i vinara te njihovih prijatelja, kaže nam uime organizatora voditelj Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe i predsjednik semeljske Hrvatske samouprave Mišo Šarošac. Dodaje da je istoga popodneva u Semelju tamošnji načelnik Joži Ferenc Kumli u društvu državnog taj-

čelnikom općine Grgom Lončarevićem, i brojni drugi gosti.

Gazde su na ocjenjivanje donijele brojne sorte. Tako: talijanski rizling, miješano bijelo, miješano crno, rose couvée, souvignon chardonnay, traminer, frankovku, rizvanac, merlot, zenit, schiller Irsai Olivér, cabernet, oportó... Na natjecanje je pristiglo 55 uzoraka vina od 36 vinogradara.

Najbolje rezultate osvojili su: László Gálosfa, zlato za miješano bijelo, Zoltán Karácsony za talijanski rizling zlato, Mišo Šarošac za talijanski rizling zlato, Mijo Mijatović za plemeniti talijanski rizling zlato, Ivo Grišnik za miješano crno zlatnu diplo-

Orkestar „Ivo Grišnik i prijatelji“

Brojni vinari

Veselo društvo

nika za kulturu Pétera Hoppála predao novootvoreni asfalt na unutrašnjim ulicama sela Semelja, na radost mještana. Radost je to veća što je krajem prošle godine predana i obnovljena dionica ceste koja spaja naselje s državnom cestom.

Po već ustaljenoj navadi, kada se radi o natjecanju vinogradara u Semelju, koje si je od ove godine prvi put dodalo i pridjev

„regionalno“, pristiglo je uzorce ocjenjivalo prosudbeno povjerenstvo, na čelu s vršnim enologom Istvánom Havranom.

Natjecanju je svoje uzorce vina prijavilo četrdesetak vinogradara iz Semelja i brojnih naselja, tako Kukinja, Olasa, Pečuhu, Vršende, Mišljena, Kozara, Salante, Birjanu... Pristiglo je i izaslanstvo prijateljskog naselja Semeljaca (Hrvatska), na čelu s na-

mu, Đuro Tarađija za miješano crno zlatnu diplomu.

Najveći broj uzorka ocijenjen je brončanom diplomom, 23 uzorka, također 23 uzorka ocijenjena su srebrnom diplomom, tri uzorka zahvalnicom, a kao što smo već napisali, šest uzorka od šest gaza ocijenjena su zlatnom diplomom.

Branka Pavić Blažetin

Zbornik o Nikoli Benčiću u Lugaričinoj zipki

Dr. Nikola Benčić je jedini Gradišćanski Hrvat, član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, i mi Gradišćanci u tri država s pravom smo gizdavi na njega, ako pak smim reći, mi ovde u Ugarskoj mrvičkicu još više. On je s 13 ljet ostavio svoje rodno selo Nardu, i ganuo se je u veliki svit. Prik Jászberénya, Budimpešte došao je u Austriju, i prez sumlje postao ikona Gradišćanskih Hrvatov, u najširem smislu. Gotovo i nij' gradišćanskoga područja, kade se on nije istaknuo, bilo to znanost, povijest, kultura, obrazovanje, novinarstvo, kazališće, svagdir se najde njegovo ime. Krajem 2013. ljeta, na poziv Petra Tyrana, glavnoga urednika Hrvatskih novin, i Gabrijele Novak-Karall u Gradišćanskom centru, u Beču, je održan simpozij u čast Nikole Benčića. Uz navršetka 75 ljeta žitka, slavio se je i okrugli jubilej pedesetljetnoga znanstvenoga djelovanja. Petar Tyran je potom kreirao uglavnom iz tih referatov, dodatno s brojnim fotografijama, dokumenti i važni-mi podatki jedan debeli zbornik, kojega je još lani izdalo Hrvatsko štamparsko društvo u Austriji. Za bečkom i zagrebač-kom prezentacijom, Zbornik o Nikoli Benčiću, konačno je našao put do Benčićevoga rodnoga sela, do Narde. Ovput je spravišće s njim i velika promocija njegovoga zbornika stalo u znaku pravoga društvenoga dogodjaja u tom selu, i bila je ujedno i ugodna prilika za druženje s prijatelji, školskim tuvaruši, poštovatelji, poznanici, i s kotrigi Lugaričine familije s ovkraj i onkraj granice.

Urednik Petar Tyran govori o knjizi

Kad domaći mladi tamburaški sastav gusla časnomu gradjanu Narde pred nabito puno dvoranom Kulturnoga doma, to mora lipše zvučati i mora još bolje srce drapati, nek pri drugi prilika. Subota, 18. marcijsa, bila je posvećena dr. Nikoli Benčiću u Nardi, koga je došla cijela okolica Hrvatov pozdraviti, čuti njegove sve-nek mudre i duhovite riči, a i pažljivo sprohadjati preporuke urednika toga bogatoga izdanja, u koje je simbolično kot u dalmatinski kamen, zaprt jedan cijeli, sa-držajni i zvanaredno kolorni žitak. O do-tičnom južnogradišćanskom selu danas ne moremo govoriti da ne spomenemo dvi vridne žene, jedna dirigira hrvatske posle, Julijana Bošić-Nemet, ka se je ovput predstavila i u ulogi moderatorice, a druga je liktarica Kristina Glavanić, ka na srcu nosi sve ono, za što se je dr. Nikola Benčić na svojem putu i tako aktivno zlagao. Pri pozdravni riči o velikom sinu sela, nije ni bilo moguće prez emocijov govoriti: "Mikloš bači nije samo nam Gradišćanskim Hrvatom, nego i Hrvatom u Hrvatskoj, ta človik, ki je puno dao. Puno

je pisao za nas, svi mi ki smo, ali ki studira-mo, mirno se moremo nasloniti na sva njegova djela. Čast mi je da danas morem vas pozdraviti u velikom broju i isto tako mi je velika čast da morem ponovo u Nardi pozdraviti našega časnoga gradjana. Dragi Mikloš bači, dobrodošao domom!", tako je rekla pri uvodu programa načelnica, i ako koga još nije ulovila suza, još je mogao pri recitaciji maloga rodjaka, Benjamina Kuzmića, nadahnuti veličanst-venost zgoditka. On je od Antona Slavića, plajgorskoga duhovnika, gradišćanskoga pjesnika i negdašnjega Benčićevoga školskoga druga izabrao pjesmu, posvećenu Nikoli Benčiću. I za ovim je bilo teš-ko riči najti, ali dr. Šandor Horvat je ipak pokusio sumirati to ogromno djelo, što je s Benčićeve strane stavljeno na stol Gra-dišćancev. Svečani govorač je promociju začeo s riči Jurice Čenara ki je nazvao Nikolu Benčića „Lugarom hrvatskoga luga“. „Ako se mora predstaviti ova knji-ga, onda se kera s ovim tekstom početi, ako ide za familiju Lugaričini, kad se zna da Nikola Benčić na početku svojega dje-

lovanja, tako se je i potpisao da Lugarić", smo čuli od dr. Šandora Horvat, gdo je najpr doneao i spominke na internaciju Lugaričinih u Jászberényu. Kako je reče-no, otud je Božjom srićom zašao Nikola Benčić u Srpsko-hrvatsku gimnaziju u Bu-dimpeštu, a kad je revolucija okružila

Trenutak za pjesmu

Nikoli Benčiću

Nikola, moj drug iz školskih dana,
Rado se spominjam tog vrimena
Kad smo skupa u hrvatskoj školi,
Mi u Budimpešti djaci bili.

Onda je žitak još bio pred nami,
Čini mi se, kot da j' bilo lani.
Djačke brige, radosti i tuge
Kovale su nas va naše kruge.

Pešta moja, Budimpešta draga,
Otkad sam se razlučio tvog praga
Na te mislim, va srcu te nosim,
Priznajem ti: ljubim te srcem svim.

Kroz tebe sam se naučio cijenit
Korene svoje, upoznat, ljubit
I prepoznati, ča mi je zadaća
Prema rodu, mog hrvatskoga bića.

Ti si za me bio goruća baklja,
Ka daleko sviti i obnavlja
Svist u nami i da smo mi Hrvati,
Kako nas je to učila mati.

Sudbina nam je maćava bila,
Ka nas je po svitu razgonila.
Opstali smo boj žitka po svitu,
Izdržavši svaki na svom mjestu!

A sad, evo, glava trudna, sijeda,
Na protekli život najzad gleda.
I svim srcem zahvalim priznaje,
Borba žitka, isplatila se je!

Anton Slavić

Ovput je mali bio Kulturni dom za sve goste

ugarski glavni grad, Nardarac je prik Esteraja zašao na Zapad. Gimnazija, študij u Beču, djelatna mjesta u željezanskoj biškupskoj gimnaziji, Pedagoškoj akademiji Željezna, kasnije lektorstvo slavistike u Beču, mjesto honorarnoga sveučilišnoga profesora, to su bile sve životne štakije, a uza to Nikola Benčić je bio i predsjednik Hrvatskoga društva u Austriji, dopisni član HAZU-a, autor brojnih knjig o Gradišćanski Hrvati. Svu ovu djelatnost je dr. Šandor Horvat vezao u četire velike snope: s poviješću književnosti Gradišćanskih Hrvatov, s poviješću gradišćanskohrvatskoga književnoga jezika od početka do danas, s gradišćansko-nimškim, nimško-gradišćanskimi rječnicima s gramatikom skupa, a i s pedagoškom djelatnošću, školskom izobrazbom. Pjesme Mate Meršića Miloradića (od njega je napišeno i Benčićovo doktorsko djelo), gradišćanski kazališni peljač, pregledi gradišćanskih novin i časopisov, monografije, različite knjige, gor početka nij', kako onda kraja, nabranjanju, kade je sve zabilježeno Benčićovo ime. Poznat je kao i peljač ekskurzijov, ne samo za študente nego i za Znanstveni institut Gradišćanskih Hrvatov, mentor, pomoćnik i savjetnik književnikov, autor kratkih člankov, kasnije i znanstveno-popularnih člankov u Hrvatski novini i Kalendaru Gradišće. I tako dalje, i tako dalje... malo je mjesta za nabranjanje. Sa citatom od Horacije je završen govor Šandora Horvata: „Stvorio sam si od kovanoga večniji spomenik“ i s tim je i pogodjeno, koja je zasluga Nikole Benčića u službi gradišćanskohrvatskoga naroda. U nastavku je Petar Tyran govorio o knjigi: „Što i koliko si držimo i mislimo sami o sebi, to zlamenuje i to, koliko si držimo prema istaknutimi ličnosti, kako gledamo na naše ljude. Mi smo pokusili s ovom knjigom ocijeniti vridno, neumor-

no i plodonosno djelovanje Nikole Benčića na jezičnom, književnom i znanstvenom području. Akademik Nikola Benčić je ostavio svoje slijede i trage u puno dru-

Naš ponos dr. Nikola Benčić

štav i unosio svoje veliko znanje i bogato iskustvo i je tim bio, i danas još uvijek važan čimbenik u kulturnom, književnom i znanstvenom djelovanju cijele gradišćanskohrvatske zajednice u najširem smislu“, naglasio je urednik izdanja. Kako je još rekao, omot knjige simbolično predstavlja uklesano ime u dalmatinski kamen, ovako će Nikola Benčić i sebe i nas preživiti u ovoj knjizi, ka je podiljena na tri dijela: s referati simpozija, s izabranimi Benčićevi članki, a treći dio je DVD za one, ki ne štu rado, preporučio je ovako Petar Tyran novo izdanje. „Kad je prepuno srce, onda ne morete normalno misliti“, obrnuo se je slavljenik svim, pozdravljajući svoju obitelj, a i sve nazočne ki su zbog njega došli toga dana u Nardu. Sa svojimi doživljaji iz prošlosti koji su s njegovim odlaskom iz Narde malo i pozabljeni, pozvani su najpr teški, ali i radosni časi jednoga žitka. „Uvijek sam se pitao, kade je moj jerb iz Narde? Kade je moje imanje iz Narde? Jako dugo sam bio i srdit, dokle mi je ta slipost pala s očiju. Najedanput mi je došlo, ti imaš jako velik jerb. A jerb ti je materinski jezik iz Narde. A uz to doštao sam i drugi jerb viz-a-vi škole, u crikvi, vjeronauk. A na kraju puta stoji ova knjiga..., a Petar je veliki čarobnjak“, – našlio se je još slavljenik, ki, kako je priznao, nije računao na to da će tolikimi biti znatiželjni na ovo izdanje. „Kot zgubljeni sin u Evandjelu, sam jako zahvalan za svoj jerb Nardi“, za ovimi završnim riči pak dugo nije prestao aplauz publike. Na kraju svetačnosti pod peljanjem Djurdjice Benčić-Kuzmić su još žutom ružom jubilaru posebno gratulirali nećaki i nećakinje, ki su potom veselo pozirali za sliku i družili se nadalje. Konačno doma... u Lugaričinoj zipki... Timea Horvat

Benčićevi (Lugaričini) na kraju svetačnosti

„Svaki je izlaz ujedno ulaz u nešto drugo“
Tom Stoppard

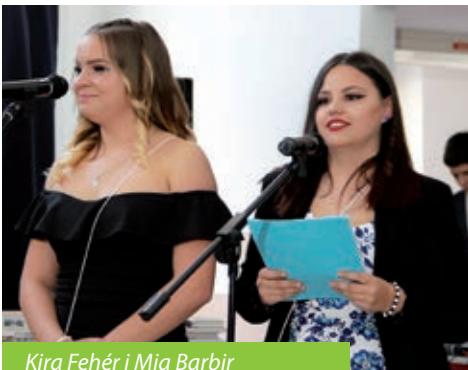
Oproštajna svečanost maturanata budimpeštanske Hrvatske gimnazije

U predvorju budimpeštanske Hrvatske škole 6. svibnja posljednji se put oglasilo školsko zvono za maturante ove škole. Od nje se oprštao dvadeset i četvrti naraštaj: Mia Barbir, Vivien Berényi, Kira Fehér, Franjo Füzesi, Norbert Gohér, Karla Ivančev, Andrej Kiš, Antonio Kiš, Tímea Kohári, Erik Kónya, Pham Hoang Giang, Sineta Schmidt, Endit Temaj i David Tomljenović. I ovogodišnju su svečanost oblikovali pjesma, prigodni govori i recitacije.

Maturanti s razrednikom Ladislavom Gršićem

U prekrasno okičenome školskom predvorju nestrpljivo su čekali maturante njihovi profesori, obitelji i prijatelji. Poseban je to trenutak u životu budimpeštanske Hrvatske gimnazije, njihovih bivših učenika i obiteljskoga doma. Trenutci kada se prisjećaju zajedničkih godina, radosti, uspjeha i neraskidivih prijateljstava. Naraštaj se opršta od svoje razrednice u prvome razredu Jadranke Hegedüs-Geošić, razrednika Ladislava Gršića i odgajateljica u đačkome domu Jelice Fabić Körösi. Pjesmu Gustava Krkleca „Žubor života“ recitirala je Majra Prekajski, gimnazijalka 11. razreda, a uime toga pokoljenja prigodni govor na mađarskome čitala je Dorka Paradi, na hrvatskome jeziku Lea Dulić, koja je među ostalim rekla: „Nemojte žaliti, sve je tako dobro kako se dogodilo. Pokušajte gledati dobru stranu rastanka, čeka vas život. Krećete na put koji volite, jer ste taj put vi izabrali. Nemojte tražiti varljiv svijet svjedodžbi dobivenih bez ozbiljnoga rada i dostignuća. Za uspjeh, za znanje uvijek treba činiti. Trudite se ostati otvoreni, širiti svoj pogled na svijet, ali se udubite u poneku temu više od prosjeka. Od toga ćete biti jedinstveni, zanimljivi. Nikad nemojte postati sivi, prosječni ljudi. Naši se putovi uskoro razilaze, ali vjerujem da će se negdje ponovno presjecati. Prema Lajosu Kassáku „Tko je otišao, otišao je, ali tko je jednom bio kod nas, taj nas nikad ne može u potpunosti napustiti““. Potom su polaznici 11. a i b razreda: Žolt Karlović, Fruzsina Czine, Žolt Prager, Szonya Cserenyi, Ivan Momirov i Dorka Paradi kazivali stihove Erzsébet Szabolcsi „Forrás legyél“, a školski je sastav izveo pjesmu Pétera Mátéa „Most élsz“. Uime svečara oproštajni su govor čitale: Kira Fehér na mađarskome i Mia Barbir na hrvatskome jeziku, koja među inima reče ovo: „Prije negoli se uistinu oprostimo, prisjetimo se malo onoga što smo prošli zajedno, a ujedno da i vama pokažemo koliko je uistinu bilo uzbudljivo ovo naše putovanje. (...) Svi smo mi sudjelovali u kulturnom i sportskom životu HOŠIG-a, dali smo djelić sebe, smijali se i vrištali, plakali, padali i

Kira Fehér i Mia Barbir

ustajali. Tijekom četiri godine naučili smo živjeti jedni s drugima, prihvatići naše mane, voljeti naše vrline, ohrabrivati jedni druge i podržavati se. Sada ponovno stojimo pred vama s tim istim preplašenim licima i shvaćanjem da je došao kraj i da započinjemo novi život s novim iznenađenjima koji vrebaju iza ugla.“ Maturant Franjo Füzesi interpretirao je pjesmu A. B. Šimića „Bilo je nekoć“, potom se svečarima obratila ravnateljica Ana Gojtan, koja među ostalome reče: „Na vašim ramenima torbica i znamo, kraj je bezbrižnih godina djetinjstva. Osjećaj privrženosti miješa se spoznjom da je preostalo još samo nekoliko dana i oprostit će se prijatelji, počinje jedno novo otkriće. Obzor je beskonačan i negdje svakoga očekuje jedan novi, nepoznati svijet. Nadam se da ste spremni izgubiti sigurnost obale! (...) Nema više tog osjećaja sigurnosti: ako mi danas nešto nije uspjelo, sutra mogu ispraviti. Nadam se da ćete uspjeti kormilati brodom na kojem ste već vi kapetani, naime postat ćete odrasli.“ Zatim je u društvu doravnateljice škole Marije Šajnović, maturantima uručila po jednu knjigu „20 godina HOŠIG-a 1993. – 2013“, te uručila je pohvale. Ravnateljicu su poхvalu primili: za uspješan kulturni rad Vivien Berényi, za postignute rezultate u učenju i športu Timea Kohári, za doprinos na kulturnome planu Mia Barbir i Franjo Füzesi. Pohvalu nastavničkoga vijeća primili su: za postignute rezultate u učenju Erik Kónya, za postignute rezultate u učenju, športu i za doprinos na kulturnome planu Andrej Kiš. I pri kraju svečanosti recitacija Norberta Gohéra: Endre Ady „Üzenet egykori iskolámba“, vezivanje generacijske vrpce na školsku zastavu, prikaz fotografija o zajedničkim doživljajima i školskome životu maturanata, i pjesma na engleskome jeziku u izvedbi Vivien Berényi, a potom i svečara. Zagrljaj i darovi obitelji i prijatelja, pokoja fotografija... pa smjeli i hrabri krenuše na nove putove.

HOŠIG-ovim maturantima želimo mnogo uspjeha i osobnoga zadovoljstva u životu.

Kristina Goher

Kemljanski glasi

Prošlo ljetu smo uspješno završili i ovde u Kemlji, ali smo imali zato i problemov. Najveća poteškoća nam je da neće biti u školi pet dice, ki ćeju se učiti hrvatski jezik. Mnogo forumov smo imali, i kako je teško uvjeriti roditelje ki jednostavno ne razumu, da će se dite od 4. razreda učiti i nimski jezik. Jako velika je kod nas asimilacija. Sve manje mladi se bori zato da si drži hrvatski jezik. Zato nam je važno, da se u školi uču dica. Svako ljetu dvakrat imamo svetu mašu za Matu Meršića Miloradića. U nedjelju, 19. februara, po maši smo šli na cimiter, kade smo se spominiali od njega, a pri grobu smo molili, jačili i recitirali njegove pjesme. 15. marciusa je u Kulturnom domu bio kulturni festival. Onda pokažu sve mjesne grupe njev program, ča su se kroz ljetu naučile. KUD Konoplje i jačkarni zbor Mali Dunaj su imali još jednoč velike uspjehe. Korizma je i kod nas jako važna. U našem selu su dvi narodnosne samouprave, svaka si drži svoje svetke. Križni put imamo nek mi Hrvati, i tako je svaki petak druga grupa štala pri

U Frakanavi pri spomeniku Mate Meršića Miloradića

štacija. Prvi petak je sam farnik, drugi su školska dica, treti Nimci, četvrti mi Hrvati, a pri zadnjoj štaciji molitvom su završili člani crikve. Svenek je bilo čuda ljudi na sveti puti spominjanja. Hrvatska samouprava ima va godišnjem programi da će odvesti školsku dicu po životnom puti Mate Meršića Miloradića. Ovom prilikom je bilo putovanje 10. aprila, u petak, a s njimi su putovali i člani Hrvatskoga kluba. Prvi put smo zastali u Raidingu, kade smo pogledali rodnu hižu Ferenca Lisza. Put nam je dalje peljao u Veliki Borištof, kade nas je čekao Mirko Berlaković, umirovljeni školski direktor, i s njim smo pogledali KUGU. Djelatnost ove važne institucije je nam predstavio Joško Vlašić. Povidao nam je o zgradici, pokazao je, kade se je učio Meršić, kao kapelan. Naša dica su recitirala Meršićeve pjesme, a pogledali smo i izložbu kot i tamošnju crikvu. Iz Velikoga Borištofa smo se vozili dalje u Frakanavu, kade smo zastali pri Meršićevom spomeniku, pogledali smo i crikvu, kade je pokršćen naš gradišćanski velikan, a vidili smo i manju hižu, kamo se je njegova familija odseliла. Zadnja štacija ovoga izleta je bila Filež. I onde je bio kapelan Mate Meršić, otud su ga u Hrvatsku Kemlju premjestili 1879. Ljeta, a pri nas je služio kih pedeset ljet dug. Prošlo ljetu je Hrvatska samouprava dala načiniti lipu stazu od vrata cimitira do Meršićevoga groba. Ljudi se veselu, da nije već blata onde. Učistili smo grob, svenek je na njem kitic. Radosna je vist da će dica 7. razreda otpotovati na izlet va Hrvatsku. Na naticanju „Prez granic“ su dostali za to i pineznu potporu. Dvime dičakom materijalno pomaze i Hrvatska samouprava sa po 10 000 Ft, jedan pohadja mjesnu osnovnu školu, a drugi ide va gimnaziju. Hrvatskoj samoupravi u našem selu je i dalje cilj da se hrvatski jezik i običaji ne zgubu u Kemlji.

Marija Nović-Štipković

Petrovski super tajedan u Donjoj Zelini

Dokle su u prošlosti petrovski osnovnoškolari putovali samo na jedan dan u partnersku školu Donje Zeline, kih tri ljeti dugo ov boravak se je produžio, tako gradišćanski gosti jur tajedan dugo uživaju u odličnom gostoprivrstvu partnerske ustanove, Osnovne škole Ksavera Šandora Đalskoga, s kojom se prijateljstvo nje guje već od tri desetljeća dugo. Pred kratkim deset dice je školska direktorka Edita Horvat-Pauković otpeljala u Hrvatsku i pobrala s njimi jedinstveno iskustvo ter brojne momente, vridne spominka.

„Kratko rečeno, nam je bilo još jednoč super kod prijateljev u Donjoj Zelini. Prlje je bilo tako da smo mogli u maju jedan dan i proći k njim, a drugo ljetu su mogli oni doći k nam. Mislim da pred trimi ljeti smo prominili ov sistem pohodov, i odonda početkom aprila mi putujemo u Hrvatsku, a u jesen oni dođu. Ovako nam je i suradnja zaistinu odličnija i dica imaju veću priliku za vježbanje hrvatskoga jezika“, začme se naš razgovor sa školskom direktoricom u Petrovom Selu. U ovoj školi učenici sami se javljaju na putovanje, suprot toga da bi lako mogli misliti da je takov tajedan u staroj nam domovini, svejedno odličje, jedna nagrada za najbolje školare hrvatskoga jezika. Desetimi, od 5. do 8. razreda, dopodne su diozimali na školski ura, u po starosti odgovarajući razredi, a otpodne su im stale na raspolaganje različite zanimacije. Djelaonice, predstava hrvatske folklorne glazbe, kupanje u bazenu, terenska nastava u Zagrebu s posjeti u muzeji, u Institutu za hrvatski jezik, u Lisinskom, Narodnom kazalištu, Botaničkom vrtu, a bili su Petrovičani i na kazališnoj predstavi. Zadnji dan su po nje došle i druge školnikovice, ta dan je bio posvećen izletu u Đurđevcu i Koprivnici. U sačuvanju hrvatskoga jezika je i ov jednotajedni boravak od velike važnosti: „Puno pomoći dobijemo od naših partnerov i mi nastavnici, prvenstveno metodički.

Dvakrat sam bila na tajedan dan s dicom, vik sam tako domom došla da sam i ja čuda što naučila i predložila sam našim kolegicam da se javu da budu pratitelji dice, kad se znamo jako dobro obogatiti u znanju, a dobijemo i neka pomagala, pomoćna sredstva za podučavanje. Kad smo pak na terenskoj nastavi, moremo pogledati i takove stvari ke, sigurna sam, turistom nikako nije vidjeno“, komentirala je još Edita Horvat Pauković ka je nadalje istaknula, ako bi bila školska finansijska mogućnost veća, pravoda bi bili i školski posjeti gušći. Slijedeće spravišće školarov i učiteljev iz Donje Zeline predviđeno je prvi tajedan u oktobru u Pinčenoj dolini, ali do kraja školskoga ljeta bit će još jako „naporno“. Naticanja, športske aktivnosti, mirenje kompetencije što je obavezno za svakoga školara u ovoj državi, međunarodno naticanje povijesti u Hrvatskoj, pri kom će sudjelovati iz Ugarske jedino petrovski školari, Narodnosni kup, Dan prirode, školski izleti, sve to još čeka djelatnike i pripadnike petroviske škole, a i to je spominka vridno da od Dvojezične škole ljetos se luču petimi, a 1. razred od jeseni će začeti desetimi.

Tiko

Kup podravskih ribiča

U organizaciji Hrvatske samouprave Šomođske županije, ove godine u suradnji s potonjskom Hrvatskom samoupravom održano je tradicionalno natjecanje u ribolovu, 7. svibnja 2017., na starinskom ribnjaku Brestiku. Ovogodišnji KUP PODRAVSKIH RIBIČA započeo je u ranim jutarnjim satima. Ni blato ni kišovito vrijeme nije otjeralo dobru volju pecarošima. Smijeha i šale uz izvrsne zaloga bilo je napretek, a našlo se i ribe na udici.

Nakon riječi dobrodošlice i otvorenje kod ribičke kuće na ribnjaku započelo je natjecanje koje je trajalo od 7.30 do 12 sati. Slijedila je objava konačnih rezultata, urudžba nagrada i zajednički objed.

KUP PODRAVSKIH RIBIČA održava se već više od jednoga desetljeća u organizaciji Hrvatske samouprave Šomođske županije, uz suorganizaciju jedne od mjesnih hrvatskih samouprava od njih deset koje djeluju u Šomođu. Natjecanje je to u ribolovu između družina hrvatskih samouprava iz regije te družina iz Hrvatske, i dalje ako ima prijavljenih. Svaka samouprava može prijaviti družinu od dva člana (može biti i mješovita) uz ulog od 3000 Ft. Nakon ždrijeba slijedi hranjenje ribe, a natjecatelji se mogu koristiti dvama štapovima / dvjema udicama. Ulovljenu ribu treba što prije oslobođiti udice, staviti u čuvarku pa u vodu. Mjerenje ulova je na licu mjesta, a žalbi nema mjesta.

Natjecatelji mogu zadržati ulov ili ga vratiti u vodu (isključivo zdrave ribe). Svaka ulovljena plemenita riba ispod mjere obvezatno se mora vratiti neoštećena u jezero. Svaka se ulovljena riba uzima u obzir. Svaki gram vrijedi jedan bod. Pobjednik je družina s najviše postignutih bodova. Ocjenjuju se isključivo družine.

Prvak osvaja KUP PODRAVSKIH RIBIČA na rok od godinu dana. Mora ugravirati

I. mjesto

II. mjesto

III. mjesto

...za najviše ulovljene ribe

na kup datum pobjede i ime samouprave na estetski način. Osvajači I., II. i III. mjesta dobivaju pehar i povjelu.

Ove godine, kako saznajemo, natjecalo se 32 družine pristigle (sa svojim navijačima) iz brojnih naselja, tako iz Izvara, Barče, Daranja, Tomašina, Dombola, Potonje, Novog Sela, Brlobaša, Martinaca, Starina, Šeljina, Mišljena, Salante, Pečuha, Budimpešte, družina Šomođske županije...

Vlasnik je ribnjaka na kojem su se natjecali Starinčanin Tibor Halas, koji je i mjerio ribu, a uz njega u ocjenjivačkom sudu bili su: Tibor Halas, Jozo Dudaš, Klara Kovač, Jozo Solga. Rezultate su proglašili Jozo Solga, Klara Kovač i Jozo Dudaš.

Najbolji su dobili i lijepo, a neki i šaljive nagrade, pehar, medalju, ribički pribor...

Prvo mjesto i prijelazni pehar osvojila je starinska družina „2 Batine“, u sastavu otac i kći Nikola i Jadranka Gergić. Drugo mjesto pripalo je šeljinskoj družini, u sastavu Jozo Somković i Žolt Gergić, a treće mjesto dombolska družina Dođosi, u sastavu Ladislav Kovač i Šandor Janković.

Najmanju ribu ulovio je Tomašinac, učenik Ladislav Pandur, najveću Šeljincanin Žolt Gergić, a najviše ulovljene ribe imao je Mišlenec Viktor Fenješi.

Branka Pavić Blažetić

... za najmanju ulovljenu ribu

...za najveću ulovljenu ribu

24. svibnja – Europski dan parkova

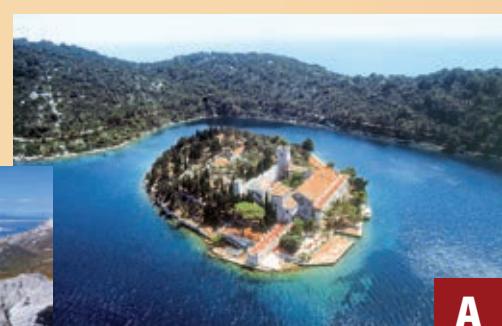
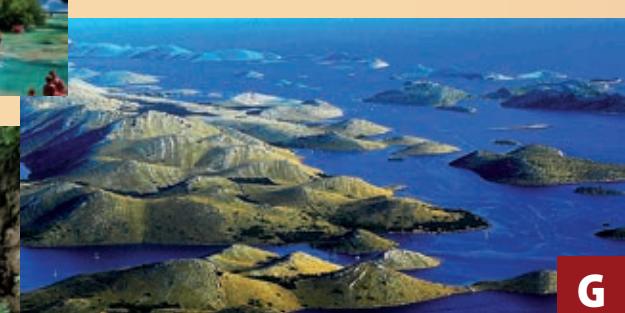
Obilježavanje Europskog dana parkova potakla je Federacija EUROPARC poradi podizanja svijesti o zaštićenim područjima i parkovima. Prvi je put obilježen 1999. godine kada je organizirano obilje aktivnosti u zaštićenim područjima, s naglaskom na važnost zaštite prirode. Na dan 24. svibnja raznim događajima diljem Europe godišnje se obilježava Europski dan parkova. Ova međunarodna pobuda pokrenuta je zbog promicanja ciljeva i rada nacionalnih parkova, parkova prirode, rezervata biosfere i Natura 2000 lokaliteta.

Nagradna igra br. 15

NACIONALNI PARKOVI HRVATSKE

U Hrvatskoj ima osam nacionalnih parkova i deset parkova prirode. Nacionalni parkovi zauzimaju 97 752 ha, a obuhvaćaju prostrana i pretežno neizmijenjena područja kopna i/ili mora s jednim ili više očuvanih ekosustava. Poznajete li nacionalne parkove svoje matične domovine? Stavite u par naziv nacionalnog parka s fotografijom (povežite broj sa slovom).

1. Kornati
2. Brijuni
3. Mljet
4. Plitvička jezera
5. Krka
6. Risnjak
7. Paklenica
8. Sjeverni Velebit

D

F

B

G

A

E

Županijska samouprava nadalje ulaže u mlade

Hrvatska samouprava Zalske županije nedavno je održala svoju redovitu sjednicu u Keresturu na kojoj su zastupnici raspravljali o najaktualnijim zadaćama, te o potpomaganju mlađih pomurske hrvatske zajednice. Prema odluci zastupnika učenici hrvatskih škola bit će podarieni izletima na Plitvička jezera, za školske plesne skupine kupit će potrebne dijelove narodne nošnje, te kaniškim i sumartonskim tamburašima osigurat će sredstva za kupnju odjeće za nastupe, te potpomagati ljetovanje srednjoškolaca u odmaralištu Hrvata iz Mađarske u Vlašićima.

Mladi su uključeni i u mise na hrvatskom jeziku.

Hrvatska samouprava Zalske županije tijekom cijelog svojeg djelovanja na prvo mjesto stavlja ulaganje u mlađe naraštaje, sukladno tomu i svoja novčana sredstva nastoji iskoristiti u te svrhe. Samouprava je lani uspjela dobiti najveću potporu po zadatu od čega je dio ostavila u pričuvu, doveđe li do uspješnog europskog prekograničnog projekta. Projekt, nažalost, nije odobren, zbog toga Županijska samouprava od preostalih materijalnih sredstava odlučila je potpomagati mlađe, ponajprije one koji su aktivni na narodnosnim programima, posjećuju ih, a i sami sudjeluju u njima.

– *Vrlo mi je dragو što zastupnici Županijske samouprave razmišljaju na isti način i smatraju važnim da potpomažemo mlađe naraštaje. Nažalost, u našim samoupravama, civilnim udrugama ima vrlo malo mlađih, zbog toga sve više moramo misliti na njih, postupno ih uvesti u narodnosni život, a to možemo jedino tako ako*

osjećaju da su nam važni. – rekla je Marija Vargović predsjednica Hrvatske samouprave Zalske županije.

Na zadnjoj je sjednici odlučeno da će Županijska samouprava organizirati izlet na Plitvička jezera za učenike pomurskih škola koji se uzorno vladaju i odlično uče, odnosno istakli su se sudjelovanjem u hrvatskim natjecanjima, programima na državnoj i mjesnoj razini. Također je odlučeno da će kupnju narodnih nošnji za plesne skupine serdahelske i keresturske osnovne škole potpomagati po 200 tisuća forinta. Županijski zastupnici nisu zaboravili ni na vrlo vješte pomurske tamburaše, na Sumartonske lepe dečke i na Tamburaški sastav Stoboš, kojima je također namijenjena novčana potpora za kupnju odjeće za nastup, odnosno za kupnju čizama. Za one srednjoškolce koji su se javili u hrvatski kamp u Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Vlašićima, isplatiti će troškove kampa. Županijska samouprava bila je velikodušna i s mjesnim hrvatskim samoupravama, tijekom godine svakoj je kupila Hrvatsko-mađarski i Mađarsko-hrvatski rječnik, a ovaj put ih je podarila hrvatskom i mađarskom zastavom velikog formata i stolnim zastavama, kako bi ih imale prilikom svojih priredaba. Napomenimo da u Zalskoj županiji djeluje 11 mjesnih hrvatskih samouprava. Organizacija je odlučila i o utemeljenju svoje mrežne stranice i svojega logoa, te odlučila o kupnji prijenosnog računala i fotoaparata koji su neophodni za rad i arhiviranje.

Županijska samouprava skrbi i o hrvatskim vjerskim sadržajima, tijekom korizme organiziraće mise na hrvatskom jeziku u Fičehazu, Keresturu i Kaniži, hrvatski križni put, a u svibnju bit će suorganizator Susreta crkvenih zborova pod naslovom Pozdravljamo Mariju, 21. svibnja.

beta

Družila se djeca s obje strane Mure

Zahvaljujući suradnji Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ i Kulturno-umjetničkog društva Donji Vidovec 7. svibnja djeca pomurskih vrtića i škole sudjelovala su na V. međunarodnoj smotri dječjeg folklora u Donjem Vidovcu.

Hvalne odgojiteljice jer ona uvijek donese neke nove hrvatske pjesme, igre, plesove. Ovaj put su tetu Gordano posjetila pomurska djeca u Donjem Vidovcu. Za učenike nižih razreda u prijepodnevnim satima priređen je prikaz ispiranja zlata i izradba vidovečkih licitarskih srca, a poslijepodne Smotra dječjeg folklora. Na pozornici je nastupilo umalo 350 izvođača, a među njima su bila i serdahelska i mlinaračka djeca koja su predstavila sve one igrice, pjesmice što su ih naučila od tete Gordane.

beta

Nakon utemeljenja Hrvatskog zavoda „Stipan Blažetin“ ubrzo je pokrenut program podučavanja hrvatskih dječjih igara, plesova u pomurskim hrvatskim vrtićima. Zanimanje dječjeg folklora počela je voditi stručnjakinja, voditeljica dječjeg folklora u Donjem Vidovcu Gordana Zvošec. Ona iz tjedna u tjedan stiže u pomurske vrtice i škole zahvaljujući Zavodovo novčanoj potpori, a na njezinu pomoći veoma su za-

KANIŽA

Hrvatska samouprava toga grada u crkvi Srca Isusova 21. svibnja u 15 sati priređuje Susret hrvatskih pomurskih crkvenih zborova pod naslovom „Pozdravljamo Mariju“. Susret će započeti sa svetom misom na hrvatskom jeziku, koju će predvoditi prečasni Antun Hoblaj, preloški dekan. Na susretu će sudjelovati mlinarački, fičehaski, kaniški keresturski, letinjski, sepetnički, serdahelski, petrički i pustarski pjevački zbor te učenici hrvatskih škola. Organizatori srdačno pozivaju sve znatiželjnjike.

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA
srdačno Vas poziva na

DAN HRVATSKOG ŠKOLSTVA U MAĐARSKOJ

koji će se održati
21. svibnja 2017. godine
s početkom u 10.00 sati
u auli Hrvatskog vrtića, osnovne škole,
gimnazije i učeničkog doma
Miroslava Krleže
(Pečuh, Szigeti út 97.)

PROGRAM:

- Svečano postavljanje originalne spomen-ploče prve hrvatske škole utemeljene 1722. u Pečuhu povodom Dana hrvatskog školstva u Mađarskoj
- Poglavlјia iz povijesti hrvatskog školstva u Mađarskoj
- Projekcija filma
- Uručenje plaketa
- Kulturni program učenika Hrvatske škole Miroslava Krleže
- Domjenak

BUDIMPEŠTA

Croatica i eržebetvaroška Hrvatska samouprava zajednički priređuju otvorenje izložbe karlovačkoga slikara Miroslava Šipeka, koje će biti 25. svibnja 2017., s početkom u 17.30, u Croaticinu galerijskom prostoru. Postav otvara Maja Rosenzweig Bajić, prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti. Pri otvorenju na klarinetu svira Kristina Daren Pavletić. Zatim su svi posjetitelji rado viđeni na domjenku u klupskoj prostoriji.

.....

„Daroviti na sceni“ naslov je koncerta klasične glazbe, koji se priređuje u Croaticinoj organizaciji pod pokroviteljstvom predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivana Gugana, 26. svibnja 2017., s početkom u 17.30. Na pozornici Croaticine priredbene dvorane, pod vodstvom ravnatelja letinjske Glazbene škole Stjepana Prosenjaka, nastupaju daroviti hrvatski mladi glazbenici iz Po-murja. Potom je prijam u klupskoj prostoriji.

.....

Hrvatska samouprava budimpeštanskog V. okruga srdačno poziva Vas, Vašu obitelj i prijatelje na otvorenje izložbe Likovne kolonije „Šarlota Lavanda“ pod nazivom Valovi topline, u petak, 26. svibnja 2017. u 18.30, u Aranytíz Kultúrház (V., Aranyeva ulica 10). Pozdravne riječi: dr. Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti. Izložbu predstavlja Roberta Faltis, kurator izložbe, a postav otvara Péter Szentgyörgyvölgyi, gradonačelnik budimpeštanskog V. okruga. U programu otvorenja sudjeluje Tamburaški sastav Koprive. Izložba je otvorena do 23. lipnja, svaki dan u radno vrijeme. Priređivanju izložbe pridonijela je Samouprava V. okruga grada Budimpešte.

HRVATSKI ŽIDAN

Vjeroopćina Hrvatskoga Židana i lovačka društva Vas najsrdičnije pozivaju na tradicionalnu svetu mašu u čast svetoga Hubertusa kod Peruške Marije u Hrvatskom Židanu, 28. maja, u nedjelju, od 10 uri. Troježičnu (ugarsku, hrvatsku i nimšku) mašu celebriraju Miklós Mészáros, farnik u Prisiki, Štefan Dumović, duhovnik Hrvatskoga Židana, Plajgora i Unde ter dr. Anton Kolić, dušobrižnik iz Austrije. Po svetoj maši, jur po tradiciji, slijedi blagoslavljvanje vozilov i agapa. Ako je godinasto vrime, maša je u mjesnoj crikvi. Svakoga srdačno pozivamo!

ZKM gostuje u budimpeštanskom Kazalištu „Radnóti“

Zagrebačko kazalište mladih s predstavom „Velika bilježnica“ mađarske spisateljice Ágote Kristóf, prema prijevodu Saše Sirovec (predstava je na hrvatskome jeziku s mađarskim prijevodom) gostuje u budimpeštanskom kazalištu Radnóti (VI., Ulica Nagymező 11). Predstava je 1. lipnja 2017., s početkom u 19 sati. Redatelj i scenograf: Edvin Liverić, autorica dramatizacije i dramaturginja: Lana Šarić, glumci: Vedran Živolić i Petar Leventić (Blizanci), Marica Vidušić (Baka), Dora Polić Vitez (Majka), Anđelka Ramljak (Sluškinja), Danijel Ljuboja (Župnik, Poštar, Postolar, Otac) Dado Ćosić (Časnik, Knjižar, Vojnik, Policajac) Merima Ključo / Krešimir Lulić (Harmonikaš).

Karte se mogu nabaviti: <http://radnotiszinhaz.jegy.hu/program/a-nagy-fuzet-79735/379243>.

ŠELJIN

Šeljinska i grubišnopoljska škola već više desetljeća gaje prijateljske veze, naime dva grada jesu gradovi prijatelji i ostvaruju plodnu suradnju na polju kulture, školstva i športa. Tako 18. i 19. svibnja devetnaest učenika 4. razreda šeljinske Osnovne škole „Géza Kiss“, na čelu s ravnateljem škole Robertom Rontom i nastavnicama hrvatskoga jezika i književnosti Maricom Hideg Papp i Valikom Horvat Kovačević te razrednicom 4. razreda Žužanom Bodor Balogh putuju u posjet grubišnopoljskoj školi. Prvoga je dana druženje, a gosti će biti smješteni po kućama domaćina učenika. Drugoga dana domaćini svojim gostima organiziraju izlet. Razgledat će kulturno-povijesne znamenitosti dvaju hrvatskih gradova, Karlovca i Ogulina. Spomenute škole imaju redovitu obostranu godišnju razmjenu programa i učenika.

PETROVO SELO

Dobrovoljno ognjogasno društvo Petrovoga Sela srdačno Vas poziva na svetačnost prilikom 120. obljetnice osnivanja Društva, 20. maja, u subotu, od 13 sati, kad je prijem pred Ognjogasnim domom. U 14 sati se začme sveta maša i hvalodavanje pod vedrim nebom, pred kapelom sv. Štefana, a potom se blagoslavljaju ognjogasno vozilo sa špricom. Svečani govor, vezanje pantlikov na zastavu, prikidanje priznanje i nagradov su još u programu pred južnom i druženjem. U 20.30 u restoranu Pinka se začme dobrovoljni Ognjogasni bal sa zabavnim bendom Čungam.

Željezanska biškupija poziva na

1. skupno shodišće Gradičanskih Hrvatov u Zagreb

iz Slovačke - Austrije - Madjarske
od petka, 19. do nedjelje, 21. maja 2017.
u Stepinčevu katedralu

Program:

petak, 19. maja
06.00h odlazak iz Gradiča, Slovačke i Ugarske
- na putu piknik
- razgledanje katedrale i grada Zagreba
- večera u hotelu
- film i predavanje o bl. kardinalu Alojziju Stepincu

subotu, 20. maja
- ručenje u hotelu
- razgledanje staroga grada Zagreba i slobodno otputne
- večera u hotelu / zabav po večeri

nedjelu, 21. maja
- ručenje u hotelu
10.00h svetačna skupna sveta maša u katedrali s prenošenjem u HRT
predvodi željezanski biškup dr. Egidije Živković; oblikuje zbor "Pax et bonum"
- objed i povratak domom

Cijena: € 205,- (u dvokrevetnoj sobi); vožnja busom poduzeća Blagusi, noćenje i polupension u hotelu:
www.hotel-international.hr; www.hotelwestinzagreb.com; dodatno za jednovremene sobe € 104,-

Najave kod peljča shodišća: mag. Željko Odobasic (tel. 0699/10101243)

Poznate: Hrvatska adresa Pariskošteinske strane, ulica sv. Roka 21, A-7000 Željezno, HRK 577/2017
Odgovorni: Željezanska biškupija, terenski hrvatski biskupički posjet dr. vrh. mag. Željko Odobasic, Hrvatska rukov.

BALKAN PARTY Budapest
3. LIPNJA, SUBOTA
Otviranje vrata 21.30h

22.30h MAGAZIN koncert

www.facebook.com/TurParty

ooh Yu party
DJ Mačić
Svjež burek

BROD A38
PETŐFI HÍD BUDAÍ HÍDFŐ

Karte u pretprodaji 6500 Ft
(direktno na +36-30-410-3139 ili +36-30-426-0917)
Na ulazu 6500 Ft

ERSTE Bank

zenb.hu **FEMINA** **ELM** **OTTO JEGER** **ERSTE BANK HUNGARY** **TRAVEL**

SERDAHEL

Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“ 19. svibnja od 14 sati u dvorištu Fedakove kurije priređuje I. Pomurski dječji festival na kojem će sudjelovati polaznici pomurskih dječjih vrtića. Tijekom Festivala, osim kulturnog programa, djeca će moći uživati u spuštajci (tobogan) i raznim dječjim igrama.

GORNJI ČETAR

Križevski dani su u dotičnom selu drugi tajdan, zato se lipi svetak začme sa svetom mašom, 22. maja, u pondiljak u četarskoj kapeli u Gori, točno u 10 ure. Dvojezičnu svetu mašu ovput će služiti farski pomoćnik u Petrovom Selu i filijala, Richárd Inzsöl i duhovnik Koljnofa, Antal Németh. Po dugoj tradiciji u okviru svetka vinogradari i gospodari kletov dalje će se toga dana družiti sa svojim gosti u pivnici uz bogate stole dobrogog jila i pila.

Isprika

U Hrvatskom glasniku, godina XXVII, broj 19, 11. svibnja 2017. godine, u napisu na 15. stranici naslova *Jubilarni, 10. hrvatski državni malonogometni kup, Baranjska momčad obrnila naslov*, uz tekst o događaju donijeli smo četiri fotografije momčadi koje su sudjelovale na Kupu. Pri tome smo dva puta stavili (dvije inačice) fotografiju šomođske malonogometne momčadi koja je sudjelovala na Kupu, a pod jednu od njih napisali Baranja.

Isprćavamo se šomođskoj momčadi što smo ih prekrstili u baranjsku momčad, ali naša isprika ide sto puta baranjskoj momčadi što nismo donijeli njuhovu fotku, snimku pobjednika Jubilarnog, 10. hrvatskoga državnog malonogometnog kupa, jer baranjska je momčad i 2017. pobjednik Kupa, obrnila je pri tome naslov iz 2016. godine. NAPRIJED DEČKI!

Branka Pavić Blažetin
glavna i odgovorna urednica Medijskog centra Croatica